



Politisk aftale om Anlægseftersynet

Anlægseftersynet viser, at der vil mangle nettoanlægsindtægter for 1.663 mio. kr. frem mod 2034. Der er behov for at sikre balance mellem udgifter og indtægter på anlægsområdet fremover. Samtidigt er det afgørende at skabe tryghed om vigtige anlægsområder, så borgerne i Aarhus fortsat kan forvente, at planlagte skoler, dagtilbud, plejehjem, almene boliger, klimaløsninger, udsatte bydele mv. kommer borgerne til gode.

Parterne er således enige om, at projekter inden for følgende områder i videst muligt omfang friholdes for besparelser:

- Skoler
- Dagtilbud
- Socialområdet
- Ældreområdet
- Kultur- og fritidsområdet
- Almene boliger
- Kongelunden
- Udsatte bydele

Herudover er parterne enige om, at forudsætningen for at løse anlægseftersynet er følgende:

- De manglende indtægter løses indenfor anlægsområdet, så driften friholdes.
- Finansiering til Letbanens etape 2 fastholdes.
- Grundsalg fastsættes til 190 mio. kr. i årlig gennemsnitlig indtægt fremover og tilbagekøbsklausuler fastsættes til 50 mio. kr. i årlig gennemsnitlig indtægt.
- Krydsene mellem tilbagefaldsklausuler og MOVE samt krydsene fra grundsalg til byudviklingskontoen og samlokaliseringsspuljen ophæves.

Med afsæt i ovenstående, er gennemført en omprioritering inden for anlægsområdet, herunder en ophævelse af tidligere kryds fra byudviklingskontoen og MOVE. Med omprioriteringerne er anlægsområdet således i balance mellem de forudsatte anlægsindtægter og anlægsudgifter, og derved er der skabt tryghed om fremtidige anlægsprojekter. De konkrete omprioriteringer fremgår af bilag 1.

Med anlægseftersynet lægges op til at tilvejebringe anlægsinvesteringerne, der kan prioriteres til Aftale om grøn mobilitetsplan, jf. bilag 1. Aftale om udsatte boligområder skal ses i sammenhæng med udmøntning af anlægsbufferen for 2027-2028.

For den grønne mobilitetsplan indebærer en nulstilling af krydset til MOVE finansieringsudfordringer, som det også fremgår af aftalen om grøn mobilitet. For at sikre, at grøn mobilitet i videst muligt omfang kan gennemføres, som et bredt flertal i byrådet har ønsket, lægges der op til at gennemføre omprioriteringer der anviser finansiering til en række centrale dele af den grønne mobilitetsplan, jf. bilag 1.

19. september 2024

Side 1 af 2

Borgmesterens Afdeling

Økonomi og Digitalisering
Aarhus Kommune

Budget og Planlægning

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Sag: EMN-2023-016030

Dokumentnummer:
12290177



Forligsparterne er herudover enige om, at der er behov for en opstramning af området med fokus på en realistisk indtægtsbudgettering, og der skal sikres ejerskab til den efterfølgende realisering af indtægterne. Der er ligeledes behov for et tydeligt politisk ansvar for anlægsprioriteringerne i kommunen, herunder forskydninger af anlægsprojekter mellem årene.

Forligsparterne anmoder derfor Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Teknik og Miljø med inddragelse af Kultur og Borgerservice om at udarbejde nye retningslinjer for styring af anlægsområdet, som blandt andet indeholder procedurer for opfølgning på forudsatte indtægter og sikring af politisk ejerskab til prioriteringer og forskydninger blandt vedtagne projekter.

De nye retningslinjer præsenteres for byrådet i en indstilling inden sommerferien 2025. Det forudsættes, at Teknik og Miljø sideløbende udarbejder og fremlægger en governancestruktur for styring af ejendomsområdet, som er i overensstemmelse med de generelle retningslinjer for anlægsområdet.

De effektiviseringer på ejendomsområdet, som blev besluttet med samlingen af ejendomsområdet, hviler blandt andet på en økonomisk forudsætning om mulighed for finansiering via samlokaliseringpuljen. Med samlingen af ejendomsområdet har Teknik og Miljø bedre mulighed for at sikre samlokalisering, da kendskabet til bygningsbehovet på tværs af afdelingerne nu er samlet. Med nulstilling af puljen forudsættes fortsat opbakning fra byrådet til, at Teknik og Miljø kan indfri de ambitioner for samlokalisering, der ligger som grundlag for de besluttede effektiviseringer på ejendomsområdet. Forligsparterne ønsker en status på igangværende og kommende samlokaliseringsprojekter i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2026.

Ejendomsområdet blev samlet i Teknik og Miljø med mål om mere klimabevidst byggeri og bygningsdrift. Klimaaftalen fastlægger ligeledes et højt ambitionsniveau for klimarigtigt byggeri. Ambitionsniveauet fastholdes, men det anerkendes samtidig, at en indfrielse af målsætningerne forudsætter større prioritering inden for de enkelte anlægsprojekter med bortfald af klimabyg-puljen.

Bilag:

- Bilag 1: Omprioritering i anlægseftersyn
- Bilag 2: Udmøntning af besparelser på KB'er
- Bilag 3: Oversigt over tiltag der kan anvendes i løsning af anlægseftersyn
- Bilag 4: Omprioritering fra anlæg til klimatilpasning, myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde samt Aftale om grøn mobilitet

Bilag 1 Omprioritering i anlægseftersyn

Anlægseftersynet viser, at der vil mangle nettoanlægsindtægter for 1.663 mio. kr. frem mod 2034. Der er behov for at sikre balance mellem udgifter og indtægter på anlægsområdet fremover. Forligsparterne er enige om at gennemføre følgende omprioriteringer mhp. sikre balance mellem anlægsindtægter og udgifter og tilvejebringe finansiering som kan prioriteres til klimaaf-talen samt gennemføre omprioriteringer der sikrer grundlaget for den grønne mobilitetsplan (GMP).

I nedenstående gennemgås de konkrete omprioriteringer.

Tabel 1: Samlet finansiering af anlægseftersynet¹

A) Manglende finansiering i anlægseftersynet	1.663
<i>A₁) Tilbagekøbsklausuler - bindinger</i>	-759
1. MOVE (budget nulstilles)	-759
<i>A₂) Grundsalg - bindinger</i>	-403
2. Byudviklingskontoen (budget nulstilles)	-154
3. Samlokaliseringpuljen	-249
B) Manglende finansiering herefter (B=A+A₁+A₂)	501
<i>B₁) Øvrige mulige tiltag</i>	-475
4. Ramper ved Ravnsbjergvej	-110
5. KB-bevillinger	-221
6. Oplandspulje (50% reduktion)	-50
7. Anlægbuffer (25% reduktion 2029-2034)	-94
<i>B₂) Eksempler på konkrete tiltag peget på af afdelingerne eller Ejendomme</i>	-96
8. Kollegierenovering Skjoldhøj	-25
9. Generationernes Hus velfærdsteknologi	-5
10. Reserveret byrådsudmøntning (multifolkested)	-14
11. Forbedring af Vejnet – bl.a. Rundkørsel ved Skejby og Moesgaard	-18
12. Forventet mindreforbrug Viborgvej	-15
13. Analyse – alternativ placering af rutebilstation	-1
14. Sundhedstårn	-18
C) Sum af øvrige mulige tiltag (C=B+B₁+B₂)	-571
D) Penge der kan anvendes i GMP (D=B+C)	-70
<i>D₁) Øvrig finansiering og udgifter</i>	-259
15. 5 % pulje klimabyg til Klima og GMP	-259
E) Samlet sum, der kan anvendes til finansiering af GMP (D+C-B)	-329

Konsekvenser for den grønne mobilitets plan

Tabel 1 ovenfor viser, at med den anviste finansiering i løsningen af anlægseftersynet tilvejebringes 329 mio. kr. til brug for prioritering i den grønne mobilitetsplan og klimaaftalen.

¹ Beløb i notatet er angivet i 2025-priser.

19. september 2024

Side 1 af 2

Borgmesterens Afdeling

Økonomi

Aarhus Kommune

Budget og Planlægning

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

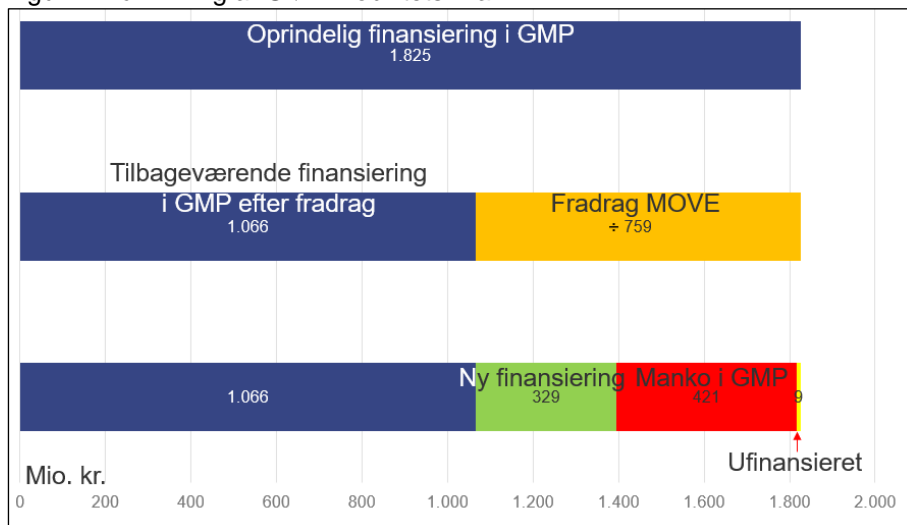
Direkte telefon: 89 40 21 43

Direkte e-mail:
tr@aarhus.dk

Sag: EMN-2023-016030
Dokumentnummer:
12573165

Sagsbehandler:
Troels Rottbøll

Figur 1: Påvirkning af Grøn Mobilitets Plan



19. september 2024
Side 2 af 2

I GMP er der oprindeligt en finansiering på 1.825 mio. kr. Som det fremgår af anlægseftersynet, mangler, der 759 mio. kr. i indtægter fra tilbagekøbsklausuler, som jf. ovenstående tabel 1 tages ud af GMP. Når den ekstra finansiering på 329 mio. kr. indregnes mangler, der således 430 mio. kr. i GMP.

I GMP afsættes der i gennemsnit 52 mio. kr. til tiltag i årene 2025-2028 (ekskl. finansiering til BRT på ringvejen og Letbane etape 2). Ud over de indsatser, der er prioriteret i de første fire år 2025-2028 i GMP-aftalen indeholder aftalen også en uprioriteret opsparing på 501 mio. kr. i årene 2028-2034. Det svarer til 84 mio. kr. i årligt gennemsnit.

Opsparingen til letbanens etape 2 er ikke påvirket af krydset til MOVE, hvorfor det forudsættes, at opsparingen fortsætter uændret og vil være på 813 mio. kr. i 2034.

Hvis de anviste 329 mio. kr. anvendes til finansiering af GMP kan alle tiltag til GMP videreføres dog med følgende korrektioner.

- Beløb til prioritering i årene 2029-2034 nedsættes fra 84 mio. kr. årligt til 41,5 mio. kr. årligt. Forligsparterne bag den grønne mobilitetsplan mødes forud for budgetlægningen for budget 2028 for at fastlægge den konkrete udmøntning i årene 2029-2034.
- Puljen til BRT på Ringvejen reduceres fra 300 mio. kr. til 150 mio. kr. Dette muliggør at fastholde midlerne afsat til udvidelse af Ringvejen med et tredje busspor på dele af vejen. Det vil ikke være muligt at etablere selve BRT-delen på Ringvejen.
- Finansieringen til cykel p-hus bortfalder.
- Efter gennemførelsen af ovenstående omprioritering, mangler der 9 mio. kr. for at den beskrevne løsning er fuld finansieret. Partierne bag investeringsplanen og den Grønne Mobilitetsplan henviser mankoen til budgetforhandlingerne om budget 2025.

Bilag 2 - Udmøntning af besparelser på KB'er

Som den del af løsning af anlægseftersynet lægges der op til, at 221 mio. kr. finansieres via en reduktion af KB-bevillinger.

19. september 2024
Side 1 af 2

Teknik og Miljø og Kultur og Borgerservice, som er de afdelinger der har KB'er, har fremsendt beskrivelser af, hvordan KB'erne kan reduceres.

MTM peger på opsparring på tre konkrete KB'er, som det umiddelbart vurderes at kunne anvendes, uden at det får betydning for driften:

- KB skitseprojektering: 9,5
- KB Bidrag til kloakforsyningen: 54 (reduktion frem mod 2034)
- KB Skitseprojektering byggemodning: 2,1
- **I alt 65,6 mio. kr.**

Der vil herudover være behov for at finde ca. 156 mio. kr. ($221-66=156$) i KB'erne til finansiering af anlægseftersynet.

Det permanente niveau for KB'er - dvs. de KB'er der videreføres hvert år til det nye overslags år i budgetperioden - er på 290 mio. kr. (se nedenstående oversigt over permanente KB'er).

Det foreslås, at de resterende 156 mio. kr. findes ved, at alle KB'er som videreføres i 2029 reduceres med ca. 57 %. Dog friholdes KB-bevillingen "*Anlægspuljen til idræts- og fritidsfaciliteter*". I 2030 vil det fulde beløb blive videreført igen. Da KB'er i 2029 ikke er øremærket til konkrete projekter, er der altså ikke konkrete projekter som fjernes. Dog vil det ikke være muligt at igangsætte så mange nye projekter i 2029, som det ellers ville have været tilfældet.

Dette skal ses i sammenhæng med, at der i perioden 2025-2028 på KB'er samlet set er budgetteret 1,6 mia. kr. eller 413 mio. kr. i årligt gennemsnit. Dette er væsentligt mere end det permanente niveau på 293 mio. kr. Forskellen skyldes konkrete projekter - der er budgetteret som KB'er - men som ikke skal videreføres. Det skyldes også, at der i løbet af årene i vid udstrækning er skubbet ikke realiserede projekter samt ikke forbrugte anlægsbeløb til efterfølgende år.

Der er her tale om både små og store beløb. Forventningen er, at der også i de kommende år vil blive overført yderligere beløb fra KB'er til senere år. En del af disse vil blive overført til 2029. Hvis det viser sig nødvendigt, vil det desuden i de kommende års budgetlægning være muligt at fremrykke KB-bevillinger til 2029 fra 2030 og frem.

Borgmesterens Afdeling
Økonomi
Aarhus Kommune

Budget og Planlægning
Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 21 43

Direkte e-mail:
tr@aarhus.dk

Sag: EMN-2023-016030
Dokumentnummer:
12574203

Sagsbehandler:
Troels Rottbøll

		Permanente KB-bevillinger
I alt		289.317.305 kr.
Teknik og Miljø, anlæg		
	KB Vedligeholdelse af Hasle Bakker	307.469 kr.
	KB skitseprojekter grundsalg	57.588 kr.
	KB Styrkelse af Grønne byrum	4.231.200 kr.
	Grundbevilling Arealudvikling	4.127.362 kr.
	KB Sikkerhed og miljø	6.629.870 kr.
	K.B Stianlæg	4.548.580 kr.
	KB Mindre vejanlæg ved byudvikling	4.408.661 kr.
	KB Mindre vejarbejder	6.656.266 kr.
	KB Cykelhandlingsplan	3.506.981 kr.
	KB Opholdshuse	553.449 kr.
	KB Gadebelysningsarbejder	3.741.824 kr.
	KB Bidrag til kloakforsyningen	13.716.849 kr.
	KB Fremkommelighedspulje	5.138.436 kr.
	KB Broer og fortove, vedligeholdelse	3.082.832 kr.
	KB "Smukke veje"	363.376 kr.
	KB Skitseprojektering	5.434.104 kr.
	KB Skitseprojektering byggemodning	5.150.257 kr.
Aarhus Ejendomme MSB		
	Indledende omkostninger - diverse projekter	-76.416 kr.
Aarhus Ejendomme MTM		
	KB Bygninger	140.958.424 kr.
	KB Skitseprojekter EJD	1.057.800 kr.
Aarhus Ejendomme MSO		
	2011 KB ekstraordinær vedligeholdelse	18.042.005 kr.
Aarhus Ejendomme MKB		
	KB Bygningsvedligeholdelse (BoB)	3.548.188 kr.
	KB - Kulturbygninger, vedligehold (B 2022-2025)	1.057.800 kr.
Aarhus Ejendomme MBU		
	KB Folkeskoler, vedligehold	10.320.160 kr.
	KB Dagtilbud, vedligehold	8.382.624 kr.
	Idrætsfaciliteter	1.727.855 kr.
	Reducerede konsulentudgifter	-8.839.604 kr.
Sport & Fritid, Anlægsbevillinger		
	KB Genopretning	3.455.711 kr.
	KB Stadion & Idrætsanlæg	1.463.621 kr.
	KB Decentrale Kommunale Idrætsanlæg	3.132.434 kr.
	KB Pulje til etablering af Sports- og Fritidsfacil	2.508.803 kr.
	Udbygning idrætsfaciliteter i byudviklingsområder	1.727.855 kr.
	Anlægspuljen til idræts- og fritidsfaciliteter *	16.089.128 kr.
	KB Musikhuset, Vedligehold	3.457.108 kr.
	KB Musikhuset, Investeringer	3.914.244 kr.
	KB - Konsulentbesparelse	-3.770.547 kr.
Anlægsprojekter Borgmesterens Afdeling		
	KB Indsatser i risikoområder	10.937.488 kr.
	KB - Konsulentbesparelse (Budgetforlig 2021-24)	-1.432.480 kr.

*Friholdes for reduktion.

Det permanente niveau er opgjort pr. 19. september 2024. Oversigten indeholder ikke KB'er på grundsalgsområdet.



Bilag 3: Oversigt over tiltag i anlægseftersyn

Projekt/pulje	Reduktion kr.	Konsekvens
Kollegierenooveringer - rammebeløb	24.700.000	Beløbet er forventeligt afsat til renovering/genopbygning af Skjoldhøj-kollegiet. Projektet er endnu ikke godkendt af Byrådet, hvorfor beløbet kan revurderes.
Generationernes Hus, velfærdsteknologi	4.535.021	Midlerne forventes ikke anvendt, da mange velfærdsteknologiske behov blev løst via hovedentreprise.
Reserveret byrådsudmøntning (multifolkested)	14.358.138	Oprindeligt opsparing på 28,7 mio. kr. til solceller. Herefter reserveret i 2018 til udbygning af Folkestedet i forbindelse med en stor bygningsrokade omkring Carl Blochs Gade. Projektet er nu stoppet. Halvdelen af beløbet foreslås reserveret til etablering af servicefaciliteter i forbindelse med forventet ombygning af ældreboliger til plejeboliger på Carl Blochs Gade. Den anden halvdel anvendes i anlægseftersynet .
Forbedring af vejnettet	41.300.000	Midlerne er samlet afsat på dette bevillingsprogram er til bl.a. rundkørsel ved Skejby og Moesgaard Allé. Begge projekter kan revurderes, men det anbefales at det er midlerne vedrørende Moesgaard Allé, der evt. nulstilles da projektet har vist sig svært at realisere.
Øget kapacitet på indfaldsvejene - Viborgvej	10.000.000	Forventet mindreforbrug.
Rutebilstationen	1.300.000	Afsatte midler til undersøgelse af alternativ placering af rutebilstationen. Analysen er endnu ikke opstartet, hvorfor midlerne kan revurderes.
Sundhedstårn	18.200.000	DGI-Huset Aarhus vil etablere et Idræts- og Sundhedstårn i 6 etager ved siden af det eksisterende DGI-Hus. Projektet har fået tilsagn fra 3 budgetforlig. 2020, 2023 og 2024 (i alt 12.5 mio.) 5 mio. kr. heraf står på anlægsreserven. Derudover har projektet fået et juridisk bindende tilsagn på 5 mio. kr. fra Sport & Fritids anlægspulje. Endvidere fremgår følgende af budgetforlig 2023: Sundhed og Omsorg undersøger i samarbejde med Kultur og Borgerservice og DGI-huset, om der kan laves aftaler med relevante kommunale eller civilsamfundsaktører, der giver en husleje på 400.000 kroner årligt, hvilket vil give grundlag for et driftsfinansieret anlæg på ca. 8 mio. kroner. Forhåndsreservationer og øvrige tilsagn fra budgetforligene gælder indtil ultimo 2026 (besluttet i budgetaftale 2024). Projektet har også modtaget en fondsdonation.
5 %-pulje klimabyg til Klima og GMP	259.000.000	Puljen er afsat i den 11-årige investeringsplan mhp. at nedbringe klimaaftrykket fra kommunalt byggeri. Dette ud fra en vurdering af, at en ekstra satsning på klimavenligt byggeri er dyrere end almindeligt byggeri. Puljen kan omprioriteres til klima og grøn mobilitet, således midlerne fortsat anvendes til CO2-reduktion.





Bilag 4: Omprioritering fra anlæg til klimatilpasning, myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde samt Aftale om grøn mobilitet

11. september 2024
Side 1 af 2

I forbindelse med anlægseftersynet er alle anlægsprojekter og anlægsreserver på Teknik og Miljø område blevet gennemgået. Det har givet anledning til overvejelser om relevante omprioriteringer til håndtering af nogle af de væsentligste forestående budgetudfordringer, som blev beskrevet i den fremsendte følgeskrivelse til budgettet.

Teknik og Miljø vurderer, at særligt udfordringerne i forbindelse med bortfald af midler til tilsyn af de almene boligorganisationer samt myndighedsbehandling i forbindelse med omdannelse og renoveringer i de udsatte boligområder er væsentlige at håndtere.

Teknik og Miljø vurderer endvidere behov for at igangsætte konkrete klimatilpasningsprojekter, som skal gøre Aarhus kommune mere robust overfor klimaforandringer, jf. Klimatilpasningsplan 2024-2030.

Teknik og Miljø foreslår samlet set følgende omprioriteringer:

Klimatilpasning

Klimaforandringerne og de stigende vandmængder nødvendiggør et skærpet fokus på klimatilpasning. På den baggrund har Teknik og Miljø udarbejdet en ny klimatilpasningsplan for 2024-2030. Der er allerede afsat midler til klimatilpasning, blandt andet i Investeringsplan 2024-2034, men der resterer et samlet finansieringsbehov på ca. 50 mio. kr.

Under forudsætning af, at der også afsættes midler i finansiering fra anlægbufferen til klimatilpasning, foreslås det at finde yderligere følgende finansiering inden for Teknik og Miljø's ramme (sektor 2.01):

- Fuld reduktion af opsparing til cykelparkeringshus på 15,8 mio. kr., som følge af korrektionen til aftale om grøn mobilitet i anlægseftersynet, hvor der alligevel ikke afsættes midler til cykelparkeringshuset.
- Alternativt kan anvendes delvis reduktion af udskudte midler på KB Cykelhandlingsplan, som endnu ikke er disponeret til konkrete projekter, svarende til 16 mio. kr.

På KB Cykelhandlingsplan er der i perioden 2025-2028 et budget på i alt ca. 116 mio.kr. Heraf er der 40 mio.kr. i tidsforskudte midler, hvoraf 20 mio. kr. ikke er disponeret til konkrete projekter. Udover de 16 mio. kr., som foreslås omprioriteret til klimatilpasning, foreslås 4 mio. kr. omprioriteret til løft af rammen til kollektiv trafik som forudsat i Aftale om grøn mobilitet – dette er beskrevet nedenfor. Dvs. der foreslås omprioritering fra KB Cykelhandlingsplan på i alt 20 mio.kr.

Teknik og Miljø
Fælles Stabe
Aarhus Kommune

Økonomi og Analyse
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Direkte telefon: 41 87 35 83

Sagsbehandler:
Line Joel Sand



Dermed kan der investeres minimum 15 mio. kr. (anlæg) i konkrete klimatilpasningsprojekter som skal bidrage til større robusthed overfor klimahændelser i fremtiden.

11. september 2024
Side 2 af 2

Myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde samt planlægning i udsatte boligområder (udløb af nuværende bevilling)

Med aftalen om udsatte boligområder følger tryk på myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde samt planlægning for omdannelsen af de nye områder. Dette knytter sig både til lokalplanlægning, men navnlig også til myndighedsbehandling af de såkaldte skema A-B-C mv.

Endvidere viser erfaringerne fra Brabrand Boligforening, at et proaktivt tilsyn med forpligtende styringsdialoger er en hjørnesten i den gode dialog mellem kommune og boligforeninger.

Teknik og Miljøs eksisterende bevilling til formålet – givet med budget 2021 og finansieret via byudviklingskontoen – er midlertidig og udløber med udgangen af 2024.

Forlængelse og finansiering af den nuværende bevilling foreslås via omprioritering fra anlæg inden for Teknik og Miljøs ramme (sektor 2.01):

- Fuld reduktion af KB smukke veje som har et årligt budget på ca. 400.000 kr.
- Delvis reduktion af KB Kloakforsyning svarende til 2 mio. kr. årligt.

Dermed kan der omprioriteres 2,4 mio.kr. (drift) årligt til at fortsætte myndighedsbehandling og tilsyn på det almene boligområde samt planlægning i udsatte boligområder.

Opsamling

Budgetudfordring	Forslag til finansiering	Investering i alt
Klimatilpasning	Opsparing til cykelparke- ringshus på 15,8 mio. kr. i MTM KB Cykelhandlingsplan, svarende til 16 mio. kr.	15 mio. kr.(anlæg)
Myndighedsbe- handling og tilsyn på det almene bo- ligområde	KB smukke veje i perioden 2025-2028, svarende til 400.000 kr. årligt KB Kloakforsyning i perio- den 2025-2028, svarende til 2 mio. kr. årligt.	9,6 mio. kr. / 2,4 mio.kr. årligt (drift)